

RISTIKKO- AKATEMIA

www.ristikkoakatemia.fi

Laatijan vastuu ja vapaus

Suomenkielisille kuvaristikkoille on olemassa ristikkosäännöt, jotka määrittelevät pelikentän, jonka sisällä laatijan pitää pysyä. Sääntöjä on yhteensä 21 kpl. Eräät niistä ovat tiukempia, eräät väljempia. Tiukkoja ovat mm. orporuudut kieltävä sääntö ja kahden tai useamman peräkkäisen piilokirjaimen kieltävä sääntö. Tiukahkoja ovat saman sanan toistumisen kieltävä sääntö ja lyhyemmät kuin 4-kirjaimiset vastaussanat kieltävä sääntö.

Vastuunsa tunteva laatija on sisäistänyt ristikkosäännöt ja noudattaa niitä. Jääkö laatijalle kovin vähän liikkumavaraa näissä puitteissa? Ristikkosääntöjen järjestyksessä viimeinen eli 21. sääntö kuuluu: "Säännöistä voidaan poiketa, mikäli ..." Ymmärrän tämän nimenomaan mahdollistavan erilaisen rajojen kokeilun, jopa osaksi kehottavan kokeilemaan rajojaan.

Joskus yhteen ruutuun sijoitetaan useampia kirjaimia. Tämä käy, kunhan löytyy sopiva kriteeri. Itse olen kerran laatinut Sanaseppoon ristikon, jossa viikonpäivien lyhenneet MA, TI, KE, TO, PE, LA ja SU, milloin näitä kirjainpareja vastaussanoissa esiintyi, oli kirjoitettu yhteen ruutuun. Lopputulos oli varsin mielenkiintoista ratkottavaa.

Kun välimerkkejä ei ristikoiden vastaussanoissa käytetä, saatetaan saada varsin mielenkiintoisia vastaussanoja. Olemme Joutsin Pekan kanssa jo lähes 15 vuoden ajan laatineet Sanaseppöjen kesäpäiville spe-

siaaliristikon. Eräässä oli vastaussanoina mm. CCRDVD (entisen huppubändin musiikista tehty kooste), CCCPMIES (Nikita-n valokuva), SDPJYRÄT (Kale ja Mooses), SKPSTARA (Saarinen) ja ZZTOP (rokkaa). Joskus taas välimerkit voi erikseen tuoda mukaan vastaussanoihin.

Eräässä kesäpäiväristikossa samassa ruudussa oli NG-äänne, missä sellaisia vastaussanoissa oli, eräässä SS-kirjainpari (Sanasepot). Joskus olemme keränneet teemaksi vastaussanoja, jotka on mahdollista vihjeittää jollakin värillä, etsineet värikartasta juuri täsmälleen oikean värin ja värittäneet sillä vihjeruudun.

Q-kirjain ääntyy kuin taivaankappale kuu. Kerran etsin ristikkooni mahdollisimman paljon sanoja, joista löytyy peräkkäin kirjaimet kuu (KUURA, VAKUUMI, POIKUUS, PIKKU-UKKO jne) ja sijoitin ne ristikkoon KUU kirjoitettuna Q. Haasteeni oli melkoinen, kun sijoitin pääkuvalauseeksi (vuoden kuut huomioiden): RISTIKOSSA KAKSITOISTA KUUTA.

Joskus näkee kritisoitavan tällaisia kokeiluja. Mitä tiukempi kritisoijan pipo sen tiukempi kritiikki. Millimetrimitalla tsekataan, onko vihje sijoitettu oikein, vastaussanoihin sijoitettuja numeroita kauhistellaan, yhdys sanojen oikeellisuus kyseenalaistetaan jne. Itse toivotan kaikki tällaiset kokeilut tervetulleiksi. Laatijat, käyttäkää vapauttanne yllättää ja rikkoa rajoja! Tiukalla pipolla ei juuri koskaan ole saatu aikaan todellista kehitystä.

Antti Skyttä

antti.skytta@ristikkoakatemia.fi

Lähetätkää ristikkoiheisiä kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen kysymys@ristikkoakatemia.fi Ristikkoakatemia Facebookissa: www.facebook.com/groups/ristikkoakatemia/